

Sygn. akt V U 796/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Agnieszka Leżańska

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2021 roku w Piotrkowie Tryb.

na rozprawie

sprawy z wniosku J. C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania ubezpieczonego J. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział T. z dnia 13.08.2020 roku, znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu J. C. prawo do emerytury pomostowej od dnia (...) roku.

Sygn. akt V U 796/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13.03.2020 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy J. C. prawa do emerytury pomostowej wskazując w uzasadnieniu, albowiem zdaniem organu rentowego skarżący po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W odwołaniu z dnia 2 września 2020 roku, wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu emerytury pomostowej wskazując, iż co prawda po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, jednakże w dniu wejścia w życie ustawy miał wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, albowiem przepracował ponad 17 lat na stanowisku kierowcy autobusu.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

J. C., urodzony w dniu (...), złożył w dniu (...) roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Wnioskodawca nie pozostaje w stosunku pracy (dowód: wniosek o emeryturę pomostową, k. 1 – 4 akt emerytalnych).

Ubezpieczony udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący: 30 lat, 9 miesięcy i 24 dni. Do stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył: **17 lat, 9 miesięcy i 24 dni** (dowód: decyzja z dnia 13.08.2020 roku, k. 10 akt emerytalnych).

Pracodawca wystawił skarżącemu świadectwo pracy w szczególnych warunkach, w którym wskazał, iż J. C. **od dnia 14 listopada 1986 roku do dnia 7 maja 2006 roku** był zatrudniony w **Przedsiębiorstwie (...) Spółka z o.o.**, gdzie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowca-konduktor, które odpowiada stanowisku kierowca autobusu o liczbie powyżej 15 miejsc tj. wykonywał pracę w szczególnych warunkach określoną w Wykazie **A Dział VIII poz. 2** Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz. U. nr. 8 poz. 43 ze zm.) (dowód: świadectwo pracy w szczególnych warunkach, k-6 – akt emerytalnych).

Ubezpieczony J. C. w powyższym okresie pracował na stanowisku kierowcy autobusu, jednocześnie wykonując czynności konduktora. Skarżący kierował pojazdem marki (...), posiadającym 39 miejsc siedzących, regularnie na trasie: Ł., W., W. oraz innych trasach. Trasy przejazdu były regulowane rozkładem jazdy, autobus zatrzymywał się na ustalonych przystankach, a przejazd był ogólnodostępny, po uprzednim zakupieniu biletu. Początkowo załogę autobusu stanowił kierowca oraz konduktor, który sprzedawał bilety, w latach późniejszych bilety sprzedawał kierowca autobusu. Na dworcach (...) bilety sprzedawano w kasach, jednakże tam, gdzie nie było dworca, bilety sprzedawał wnioskodawca. Zajmowało to od 5 do 15 minut, w zależności od ilości osób wsiadających do autobusu, niekiedy bowiem były to 2-3 osoby, a niekiedy 10 osób. Ubezpieczony zaczynał pracę np. o 4:00 rano i kończył o godz. 17:00 / 18:00 i wtedy rozliczał pieniądze pobrane za sprzedaż biletów w kasie w zajezdni Przedsiębiorstwa oraz tankował pojazd. Rozliczanie biletów i tankowanie autobusów odbywało się już po 8 godzinach pracy, pracodawca wypłacał skarżącemu wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych (dowód: zeznania świadka Z. Z. protokół rozprawy k-80v.00:04:13 i dalej, zeznania M. C. protokół rozprawy k-80v.00:11:41 i dalej, zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy k-81 00:16:39 i dalej, 00:23:50 i dalej).

J. C. w dniu 12 lutego 2005 roku uległ wypadkowi i od tego czasu przebywał na zwolnieniu lekarskim, w okresie od dnia 11.08.2005 roku do dnia 7 maja 2006 roku przebywał na świadczeniu rehabilitacyjnym, a od dnia 8 maja 2006 roku pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (dowód; decyzja ZUS k-44 akt ZUS, świadectwo pracy k-13 akt ZUS).

Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. od dnia 1 stycznia 2010 roku nalicza i odprowadza składki na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników wykonujących prace kierowców autobusów w transporcie publicznym, wymienione w punkcie 8 wykazu prac w szczególnym charakterze, stanowiącym załącznik nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych (dowód: pismo pracodawcy k-60, 74).

Świadek Z. Z. był zatrudniony w (...) w T. w okresie od 11.10. 1980 r. do 04.03.2009 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku robotnik magazynowy, palacz CO i kierowca – konduktor (dowód: okazane na rozprawie świadectwo pracy protokół rozprawy k-80v.).

Świadek M. C. był zatrudniony w (...) w T. w okresie 14.01.1988 r. do 30.06.2007 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisko kierowca – konduktor (dowód: okazane na rozprawie świadectwo pracy protokół rozprawy k-80v.)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

odwołanie jest zasadne i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5. przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

6. po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów), wykonywanie pracy w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 roku oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 31 grudnia 2008 roku, którego to warunku skarżący niewątpliwie nie spełnił.

Należy jednak podnieść, iż w myśl art. 49 powołanej ustawy, prawo do emerytury pomostowej, przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W realiach niniejszej sprawy organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej, ponieważ **w dniu wejścia w życie ustawy nie miał wymaganego w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.**

Należy przy tym zauważyć, iż pracodawca wystawił skarżącemu świadectwo pracy w szczególnych warunkach, w którym wskazał, iż J. C. **od dnia 14 listopada 1986 roku do dnia 7 maja 2006 roku** był zatrudniony w **Przedsiębiorstwie (...) Spółka z o.o.**, gdzie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowca-konduktor, które odpowiada stanowisku kierowca autobusu o liczbie powyżej 15 miejsc tj. wykonywał pracę w szczególnych warunkach określoną w Wykazie **A Dział VIII poz. 2** Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz. U. nr. 8 poz. 43 ze zm.).

Organ rentowy nie zaliczył jednak powyższego okresu pracy do pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, albowiem pracodawca nie potwierdził, iż skarżący wykonywał prace wymienione w załączniku nr1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W tym miejscu wskazać należy, iż świadectwa pracy w szczególnych warunkach lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń

społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84; z 21 września 1984 r., III UZP 48/84; a także wyroki: Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r. II UKN 619; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14 grudnia 2004 r., III AUa 2474/03; Sądu Okręgowego w Tarnowie z 4 października 2013 r. IV U 1284/13). Podkreślić przy tym należy, iż pracodawca nie mógł w świadectwie pracy poświadczyc faktu wykonywania przez skarżącego pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, z przywołaniem stanowiska wskazanego w załączniku nr 1 lub 2 do tejże ustawy, skoro J. C. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) Spółka z o.o. **do dnia 7 maja 2006 roku**, a przepisy ustawy o emeryturach pomostowych weszły w życie dopiero z dniem 1 stycznia 2009 roku.

W tej sytuacji, Sąd dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez ubezpieczonego w spornym okresie, oparł się na zeznaniach świadków: Z. Z., M. C. oraz zeznaniach ubezpieczonego, które w ocenie Sądu Okręgowego, w pełni zasługują na wiarę, gdyż są spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniają i korespondują z pozostałymi dowodami zebranymi w sprawie. Zeznania świadków są wiarygodne, albowiem świadkowie pracowali z ubezpieczonym w spornym okresie wykonując tożsamą pracę, którą to okoliczność potwierdzili okazanymi na rozprawie świadectwami pracy.

W świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego nie budzi wątpliwości fakt, iż J. C. **od dnia 14 listopada 1986 roku do dnia 7 maja 2006 roku** był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) Spółka z o.o., gdzie w okresie **od dnia 14 listopada 1986 roku do dnia 12 lutego 2005 roku** pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy autobusu o liczbie powyżej 15 miejsc, które to stanowisko jest ujęte **w załączniku nr 2 p.8** wykazu prac o szczególnym charakterze Ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz.U. Nr 237, poz. 1656), obejmującym: „**Prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym**”. Podkreślić przy tym należy, iż decydujące dla zaliczenia wykonywanej pracy na stanowisku kierowcy autobusu do prac o szczególnym charakterze będzie powiązanie jej z transportem publicznym. Definicję transportu publicznego zawiera art. 4 pkt 14 ustawy o transporcie zbiorowym stanowiąc, że jest to powszechnie dostępny regularny przewóz osób wykonywany w określonych odstępach czasu i po określonej linii komunikacyjnej, liniach komunikacyjnych lub sieci komunikacyjnej. Przewóz osób autobusem musi więc odbywać się po drogach publicznych, a nadto dostępność do niego nie może być ograniczona. Pomocniczo w tym zakresie można odwołać się do zapisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2200), która publiczny przewóz osób i ich bagażu w określonych odstępach czasu i określonymi trasami, na zasadach określonych w ustawie i w ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. - Prawo przewozowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1983) wiąże z definicją przewozu regularnego (art. 4 pkt 7 ustawy). W doktrynie i orzecznictwie prezentowany jest pogląd, że cechą charakterystyczną przewozu regularnego jest jego publiczny charakter, a ponadto cykliczność, regularność (przewóz wykonywany jest w stałych, określonych odstępach czasu) oraz oznaczenie trasy przewozu (przewóz odbywa się po ustalonej trasie, zaś wsiadanie i wysiadanie pasażerów odbywa się na z góry wyznaczonych przystankach; zob. R. Strachowska, Ustawa o transporcie drogowym. Komentarz. Wydanie III. LEX/el 2012). Przewoźnik wykonujący ogólnie dostępny przewóz osób jest zatem obowiązany między innymi podać do publicznej wiadomości rozkład jazdy środków transportowych przez zamieszczenie informacji na przystankach wymienionych w rozkładzie jazdy.

Resumując, nie ulega wątpliwości, że do oceny czy pracownik wykonywał prace kierowcy w transporcie publicznym wymienione pod poz. 8 załącznika nr 2 do ustawy pomostowej decydujące znaczenie ma ustalenie, czy prace te wykonywał zgodnie z definicją zawartą w art. 4 pkt 14 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym. W świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego nie budzi wątpliwości fakt, iż J. C. kierował pojazdem marki (...), posiadającym 39 miejsc siedzących, którym regularnie kierował na trasie Ł., W., W., a także na innych trasach. Trasy przejazdu były regulowane rozkładem jazdy, autobus zatrzymywał się na ustalonych przystankach, a przejazd był ogólnodostępny, oczywiście po uprzednim zakupieniu biletu. Początkowo załogę autobusu stanowił kierowca oraz

konduktor, który sprzedawał bilety, w latach późniejszych bilety sprzedawał kierowca autobusu. Na dworcach (...) bilety sprzedawano w kasach, jednakże tam, gdzie nie było dworca, bilety sprzedawał wnioskodawca. Fakt sprzedaży przez skarżącego biletów nie wyklucza, w ocenie Sądu, możliwości zaliczenia jego pracy do pracy o szczególnym charakterze, albowiem czynności z tym związane zajmowały skarżącemu od 5 do 15 minut, w zależności od ilości osób wsiadających do autobusu, zaś rozliczanie należności za sprzedane bilety i tankowanie autobusów odbywało się już po 8 godzinach pracy, pracodawca zaś wypłacał skarżącemu wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych. Podkreślić przy tym należy, iż jeżeli pracy w szczególnych warunkach towarzyszą inne czynności pracownicze, warunek pełnego zatrudnienia należy odnosić tylko do tych czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na czynniki szkodliwe dla zdrowia i uwzględniać w wymiarze czasu pracy tylko te inne czynności, które są ściśle związane z pracą w szczególnych warunkach, stanowiąc integralną część tej pracy, albo są wykonywane incydentalnie, w rozmiarze nieznaczącym dla wymiaru pracy w warunkach szczególnych. Powyższe stanowisko znajdujemy w wyroku

Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 30 marca 2017 r., II UK 41/16, w którym Sąd ten stwierdził, iż prace incydentalne nie mają wpływu na kwalifikację pracy jako pracy w szczególnych warunkach. Dokonując zaś oceny specyfiki pracy kierowców samochodów ciężarowych, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31 sierpnia 2017 r., III UK 188/16, wskazał, iż do czasu pracy w warunkach szczególnych kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony podlegają zaliczeniu czynności związane z załadunkiem i rozładunkiem tego samochodu.

Powyższe pozwala uznać, iż skarżący w pełnym wymiarze wykonywał pracę kierowcy autobusu, zaś czynności konduktorskie stanowiły integralną część tej pracy, wszak sprzedaż biletów skarżący dokonywał siedząc ciągle za kierownicą (okoliczność notoryjna), a przy tym miały charakter incydentalny, skoro sprzedaż biletów dotyczył jedynie przystanków niewyposażonych w kasy biletowe.

Na marginesie zauważyć też należy, iż prawo do emerytury pomostowej zależy od tego, czy pracownik wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przez okres, co najmniej 15 lat, a nie od tego czy był umieszczony w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. O tym, że pracownik spełnia lub nie spełnia ten warunek nabycia prawa do emerytury pomostowej nie może rozstrzygać wpis do ewidencji, o której mowa w art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych ani decyzja administracyjna organów Państwowej Inspekcji Pracy wydana na podstawie art. 11a i art. 12 ustawy z 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, ani też fakt opłacania, czy też nie opłacania składek przez pracodawcę na Fundusz Emerytur Pomostowych (tak Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 marca 2017 r., III AUa 1840/16). W kwestii nieopłacenia przez zakład pracy za ubezpieczonego składki na (...), przypomnieć należy wykładnię akceptowaną przez Sąd Okręgowy zaprezentowaną przez Sąd Najwyższy, w uchwale składu 7 sędziów z dnia 28 września 2016 r. (III UZP 10/16, OSNP rok 2017, nr 4, poz. 42, Prok.i Pr.-wkł. rok 2017, nr 7-8, poz. 53, Prok.i Pr.-wkł. rok 2017, nr 11, poz. 40, www.sn.pl, Biul.SN rok 2016, nr 9, s. 21, (...) rok 2016, nr 4, poz. 117), iż nie jest możliwym - przy dokonywaniu oceny oraz charakteru składki na (...) odwoływanie się do konstrukcji składki w ubezpieczeniu społecznym, w którym obowiązek składkowy jest konsekwencją udzielonej ochrony i ma także wpływ na wysokość oferowanego świadczenia, a składka na ubezpieczenie społeczne pozostaje w bezpośrednim lub pośrednim związku z oczekiwanym świadczeniem (system zdefiniowanej składki albo system zdefiniowanego świadczenia). Takiej zależności nie można wykazać względem składki na Fundusz Emerytur Pomostowych i emerytury pomostowej, albowiem wśród przesłanek nabycia emerytury pomostowej nie ma wymagania podlegania obowiązkowi opłacania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych. Pomimo jednak, iż jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, w powołanej uchwale - nie ma bezpośredniej zależności pomiędzy opłaceniem składek na (...) a prawem do świadczenia, zasadnym wydaje się ustalenie, dlaczego pracodawca składek tych nie opłacił, tj. czy wynikało to z jego przeoczenia bądź zaniedbania obowiązków, czy też nie uznawał on pracy wykonywanej przez wnioskodawcę za prace w warunkach szczególnych (podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 kwietnia 2018 r., III AUa 1470/17).

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej od dnia (...) roku.